НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

DOI: 10.31359/2079-6242-2024-47-11
УДК 343.32

О. О. Пащенко, доктор юридичних наук,
доцент, завідувач відділу дослідження проблем кримінального права Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України
ORCID: 0000-0001-9640-0137

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НОРМАМИ РОЗДІЛУ І ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ*

Постановка проблеми. За сучасних умов інформаційна складова набуває дедалі все більшої ваги і стає одним із важливіших елементів забезпечення національної безпеки[1]. Наприкінці XX – на початку XXI століття в Україні та світі відбулися складні трансформаційні процеси, пов'язані з переходом людства від індустріального до інформаційного суспільства. Ключовою особливістю цього переходу став стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та зростання значущості інформаційної складової в усіх сферах життєдіяльності людини, суспільства, держави та міжнародної спільноти[2]. Природно, що такі зміни в суспільстві вимагають певного нормативно-правового відображення[3], адже могутні інформаційні потоки можуть призвести до виникнення масштабних негативних явищ, які розростаються до розмірів світових гібридних війн і перед якими людина, суспільство та держава принаймні деякий час виявляються беззахисними[4].

Інформаційна безпека – один із видів безпеки, що охороняються нормами Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК). Слід одразу зауважити, що останній не містить окремого розділу, присвяченого охороні цього виду безпеки. Тобто судячи з назв розділів Особливої частини КК, інформаційна безпека не охороняється ним на рівні родового об'єкта, на відміну, скажімо, від безпеки виробництва, безпеки руху та експлуатації транспорту, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (що випливає із назв розділів X, XI, XX Особливої частини КК). Не містить вказівки на такий родовий об'єкт й Особлива частина проєкту нового КК України в редакції від 25.02.2024 р.[5], хоча одна з попередніх редакцій (станом на 14.09.2023 р.) містила Розділ 7.7. «Кримінальні правопорушення проти інформаційної безпеки», що було розташовано у Книзі сьомій Особливої частини «Кримінальні правопорушення проти суспільства»[6]. Слід зауважити, що остання редакція проєкту (станом на 25.02.2024 р.) містить

* *Примітка*. Стаття виконана в межах фундаментальної теми «Теоретичні, законодавчі та правозастосовні проблеми кримінально-правової охорони інформаційної безпеки в Україні» (номер державної реєстрації 0121U114324, термін виконання: I кв. 2022 р. – IV кв. 2024 р.).

[1] Ландіна А. В. 'Кримінально-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні'. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Хмельницький, 3 березня 2017 р.) 277

[2] Савінова Н. А. 'Кримінально-правова політика забезпечення інформаційного суспільства в Україні' (автореф. дис. д-ра юрид. наук Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013) 1

[3] Карчевський М. В. 'Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки України' (автореф. дис. д-ра юрид. наук Національна академія внутрішніх справ, 2013) 1

[4] Батиргареєва В. С. 'Модернізація кримінально-правової охорони інформаційного простору України' (2022) 43 Питання боротьби зі злочинністю 11

[5] Кримінальний кодекс України: проєкт: станом на 25.02.2024 URL https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/02/26/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-25-02-2024.pdf (дата звернення: 10.03.2024)

[6] Кримінальний кодекс України: проєкт: станом на 14.09.2023 URL https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/09/14/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-14-09-2023.pdf (дата звернення: 10.03.2024)

Розділ 7.7. «Кримінальні правопорушення проти безпеки інформаційних систем», але там передбачено лише чотири злочини: незаконний доступ до інформаційної системи (ст. 7.7.3.), незаконне перехоплення комп'ютерних даних (ст. 7.7.4.), незаконне поводження з комп'ютерними даними (ст. 7.7.5.) та незаконні діяння зі шкідливим програмним чи технічним засобом або шкідливими даними (даними доступу) (ст. 7.7.6.)[1]. Як бачимо, тут йдеться про безпеку інформаційних *систем*, а не про інформаційну безпеку взагалі, яка далеко не вичерпується нею.

Кримінально-правові норми, що захищають інформаційну безпеку, розташовано законодавцем у багатьох розділах Особливої частини КК. Не є виключенням й розділ I «Злочини проти основ національної безпеки України». В доктрині кримінального права загальновизнано, що у цьому розділі зосереджено такі злочини, вчинення яких ставить під загрозу саме існування Української держави як гаранта захисту прав і свобод громадян України, іноземців та осіб без громадянства. При цьому сфери такої безпеки є найрізноманітнішими. В диспозиції ст. 111 КК йдеться, зокрема, про державну, економічну та інформаційну безпеку[2]. Аналіз Особливої частини КК дозволяє виокремити принаймні ще такі види безпеки: екологічну, громадську, безпеку виробництва, безпеку руху та експлуатації транспорту, безпеку державної таємниці та безпеку людства. Водночас у розділ I Особливої частини КК «зібрано» посягання на всі можливі види безпеки, які, як зазначалося, об'єднує те, що їх учинення ставить під загрозу існування держави. Деякі з них вчиняються у такій сфері безпеки, як інформаційна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню основ національної безпеки України як родового об'єкта злочинів, передбачених розділом I Особливої частини КК України, присвячені дослідження значної кількості вітчизняних правників. Серед них слід виокремити роботи таких науковців як О. Ф. Бантишев, В. К. Гіжевський, В. О. Глушков, Н. О. Гуторова, М. В. Даньшин, І. В. Діордіца, М. Д. Дякур, О. Ю. Звонарьов, І. В. Зозуля, Є. М. Кисилюк, М. Й. Коржанський, В. О. Кузнєцов, Я. О. Лантінов, В. А. Ліпкан, В. К. Матвійчук, Л. В. Мошняга, В. О. Навроцький, Д. О. Олейніков, В. І. Павликівський, М. А. Рубащенко, А. В. Савченко, Є. В. Сичевський, Є. Д. Скулиш, О. В. Сотула, В. Я. Тацій, Є. І. Харитонов, Р. Л. Чорний, О. А. Чуваков, О. В. Шамара, А. В. Шевчук та ін. Водночас до аналізу того, які із кримінально-правових норм, передбачених цим розділом, мають своїм призначенням захист саме інформаційної безпеки, зазначені правники у своїх наукових пошуках не вдавалися.

Метою цієї **статті** є з'ясування того, які кримінально-правові норми, що містяться в розділ I «Злочини проти основ національної безпеки України», спрямовані на захист такого об'єкта, як інформаційна безпека та класифікація цих норм.

Виклад основного матеріалу. Ознайомлення з розділом I Особливої частини КК «Злочини проти основ національної безпеки України» дозволяє виділити такі кримінально-протиправні посягання на інформаційну безпеку: публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, а також розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій (ч. 2 ст. 109 КК); публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення дій з метою зміни меж території або державного кордону України (ст. 110 КК); шпигунство (ст. 111, 114 КК) та певні («інформаційні») види надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України (ст. 111 КК); окремі види колабораційної діяльності (частини 1, 3, 5, 6 ст. 111^1 КК), а також злочини, передбачені ст. 114^2 КК: поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну (ч. 1) та поширення інформації про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань (ч. 2).

Уявляється, що значення інформаційної безпеки як об'єкта кримінально-правової охорони в наведених випадках є неоднаковим. Так, злочин, передбачений ст. 109 КК «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади», можна здійснити і без публічних закликів до їх учинення та без поширення матеріалів із такими закликами (такі дії, як зазначалося, передбачені лише у ч. 2

[1] Кримінальний кодекс України: проєкт: станом на 25.02.2024 URL https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/02/26/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-25-02-2024.pdf (дата звернення: 10.03.2024)

[2] Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 №2341-III. URL: http://surl.li/hwcs (дата звернення: 10.03.2024)

цієї статті), а тому інформаційна безпека, а точніше – основи національної безпеки України в інформаційній сфері – виступає як додатковий факультативний об'єкт кримінально-правової охорони. Трохи інакша ситуація має місце в конструкції складу злочину, передбаченого ст. 110 КК. Там так само, як і в ст. 109 КК, йдеться про певні суспільно небезпечні дії та про публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій. Проте на відміну від ст. 109 КК, тут усі перелічені діяння утворюють основні склади кримінальних правопорушень і розташовані в ч. 1 досліджуваної статті КК (110). Водночас така конструкція, як і попередня, свідчить про можливість учинення відповідних діянь без публічних закликів та без розповсюдження матеріалів із такими закликами, а тому тут так само, як і в попередньому випадку, інформаційна безпека виступає як додатковий факультативний об'єкт.

До цієї групи злочинів (у яких інформаційна безпека виступає додатковим факультативним об'єктом), з нашої точки зору, належить і таке діяння, як публічні заклики до проведення незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території (ч. 5 ст. 111^1 КК). Поряд із зазначеним діянням у цій нормі містяться й інші (ще три): добровільне зайняття громадянином України посади у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території (1), добровільне обрання до таких органів (2), участь в організації та проведенні виборів та або референдумів на тимчасово окупованій території (3). Ці три зазначені діяння заподіюють шкоду не інформаційній безпеці, а іншим об'єктам. Отже, досліджувані суспільні відносини є додатковим факультативним об'єктом злочину, передбаченого ч. 5 ст. 111^1 КК.

При нагоді слід зауважити, що автор виходить із того, що ст. 111^1 КК (Колабораційна діяльність) містить не одну кримінально-правову норму, а кілька, у кожній частині окрему (крім ч. 8, де йдеться про кваліфікуючі ознаки щодо діянь, відповідальність за які передбачено у частинах 5–7). З нашої точки зору, колабораційна діяльність – це родове поняття, що охоплює доволі широке коло суспільно небезпечних проявів, кожен з яких є самостійним видовим злочином. Тому діяння, передбачені частинами 1–7 цієї статті, мають різні (хоча і схожі) основні безпосередні об'єкти. Стосовно нашого дослідження це означає, що значення інформаційної безпеки як об'єкта кримінально-правової охорони буде різним для діянь, що містяться в різних частинах ст. 111^1 КК.

Для інших наведених вище злочинів основи національної безпеки України в інформаційній сфері виступають як основний безпосередній об'єкт. При цьому в одних випадках він є альтернативним – шкода такому об'єкту заподіюється альтернативно з іншими об'єктами, а в других – безальтернативним – шкода заподіюється лише йому.

До першої підгрупи злочинів, з нашої точки зору, належить надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України (ст. 111 КК – третя форма державної зради). Закон не містить видів надання відповідної допомоги, оскільки вони можуть бути найрізноманітнішими. Певна частина цих видів стосується інформаційної сфери (наприклад, допомога в проведенні хакерської атаки на програмне забезпечення об'єктів, що мають важливе інфраструктурне чи оборонне значення), а частина, навпаки, – ні (надання допомоги агенту іноземної розвідки у виді притулку, харчів, іншого забезпечення його життєдіяльності). Тут вже не можна казати, що шкода інформаційній безпеці заподіюється факультативно (як у злочинах першої групи). Вона заподіюється або їй, або іншій групі суспільних відносин. Водночас у злочинах першої групи шкода обов'язково заподіюється іншій групі суспільних відносин (що забезпечують територіальну цілісність України, недоторканність її державних кордонів тощо), а от інформаційній безпеці шкода може заподіюватися, а може й не заподіюватися.

До другої підгрупи належить шпигунство (друга форма державної зради за ст. 111 КК, а також 114 КК – залежно від суб'єкта), ч. 1 ст. 111^1 КК – публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України (1), публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України (2), ч. 3 ст. 111^1 КК –

здійснення громадянином України пропаганди у закладах освіти з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України (1), дії громадян України, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти (2), ч. 6 ст. 111[1] КК – організація та проведення заходів політичного характеру (1), здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України (2), поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну (ч. 1 ст. 114[2] КК) та поширення інформації про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань (ч. 2 ст. 114[2] КК). У цих випадках посягання здійснюється суто на основи національної безпеки України в інформаційній сфері, безальтернативно до будь-якої іншої групи суспільних відносин.

Слід зазначити, що після звільнення значної частини тимчасово окупованої території України внаслідок наступу українських військ в серпні-вересні 2022 р. особливої актуальності набула кримінально-правова оцінка діяльності освітян і працівників медичних закладів, що залишилися на непідконтрольній території, у контексті можливої кваліфікації їх дій за ч. 3 ст. 111[1] КК. Із цього приводу слід зазначити про таке.

Доктрина кримінального права виходить із того, що виконання будь-якою особою своїх професійних (а не службових) функцій не може само по собі мати наслідком кримінальну відповідальність, якщо у вчиненому не міститься склад іншого кримінального правопорушення.

Тому безпосереднє викладання вчителями (викладачами) предметів на основі вже впроваджених стандартів країни-агресора на окупованих територіях не утворює об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 111[1] КК України, у формі «впровадження стандартів освіти держави-агресора». До такого ж висновку шляхом аналізу «освітянського» законодавства доходить й В. В. Ворожбіт-Горбатюк[1].

Крім того, слід зазначити, що в контексті ч. 3 ст. 111[1] КК України колабораційною діяльністю визнається добровільна співпраця громадян України з представниками країни-агресора, що вчиняється в умовах збройної агресії, та полягає у наданні визначених у диспозиції вказаної статті видів та форм допомоги шляхом:

– здійснення у закладах освіти пропаганди з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України;

– впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти.

Із цього випливає, що для «впровадження стандартів» освіти країни-агресора в тому чи іншому закладі освіти особа має виконувати певні організаційно-розпорядчі функції, передбачені займаною посадою. Цю точку зору поділяє, зокрема, Н. В. Нетеса[2].

На підставі викладеного вважаємо за доцільне констатувати відсутність у чинному КК України підстав для притягнення до кримінальної відповідальності вчителів, які після окупації залишились на окупованих територіях та продовжили викладати шкільні предмети.

Так само не утворюють складу кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111[1] КК України, дії медичного персоналу, які полягають у виконанні своїх професійних обов'язків.

Організаційні ж дії головних лікарів щодо керівництва відповідними закладами охорони здоров'я загалом та їх трудовими колективами, зокрема, хоча і є виконанням ними своїх організаційно-розпорядчих функцій у розумінні ст. 364 КК, однак вони не можуть бути оцінені як протиправні з позиції кримінального права, оскільки не становлять суспільної небезпечності. Така діяльність відповідних суб'єктів спрямована не на заподіяння шкоди охоронюваним кримінальним законом суспільним відносинам, а навпаки, на їх упорядкуван-

[1] Ворожбіт-Горбатюк В. В. 'Реалізація права на освіту на тимчасово окупованих територіях України: глибинні виклики' (2023) 45 Питання боротьби зі злочинністю 30

[2] Нетеса Н. В. 'Впровадження стандартів освіти країни-агресора як форма кримінально протиправного освітянського колабораціонізму: проблемні аспекти тлумачення та правозастосування' (2022) 44 Питання боротьби зі злочинністю 79

ня, врегулювання, а конкретно – на забезпечення можливості функціонування відповідних закладів, що є запорукою надання медичної допомоги пацієнтам, що, своєю чергою, спрямована на поліпшення стану їхнього здоров'я (або на недопущення чи принаймні мінімізацію шкоди для цього). Це дає підстави для оцінки їх поведінки як суспільно корисної, а не суспільно небезпечної (як того вимагає закон у ч. 2 ст. 1 КК[1]). Те саме стосується й виконання головними лікарями та керівниками аптек своїх адміністративно-господарських функцій.

Висновки. Викладене дозволяє стверджувати про таке:

– серед кримінально-правових норм, що містяться в розділі І Особливої частини КК, на захист такого об'єкта, як інформаційна безпека, спрямовані: ч. 2 ст. 109 КК, ст. 110 КК, ст. 111 КК, частини 1, 3, 5, 6 ст. 111^1 КК, ст. 114 КК, ст. 114^2 КК;

– можна запропонувати таку класифікацію злочинів проти інформаційної безпеки, передбачених розділом І Особливої частини КК: а) злочини, в яких інформаційна безпека виступає як *основний безпосередній* об'єкт (ст. 111 КК, частини 1, 3, 6 ст. 111^1 КК, ст. 114 КК, ст. 114^2 КК). При цьому лише при наданні іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України (ст. 111 КК – третя форма державної зради) цей об'єкт є *альтернативним*, в усіх інших – *безальтернативним*; б) злочини, в яких інформаційна безпека виступає як *додатковий факультативний* об'єкт (ч. 2 ст. 109 КК, ст. 110 КК, ч. 5 ст. 111^1 КК).

[1] Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 №2341-III. URL: http://surl.li/hwcs (дата звернення: 10.03.2024).

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon vid 05.04.2001 №2341-III. URL: http://surl.li/hwcs (in Ukrainian)
2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: projekt: stanom na 14.09.2023. URL https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/09/14/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-14-09-2023.pdf (in Ukrainian).
3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: projekt: stanom na станом на 25.02.2024 URL https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/02/26/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-25-02-2024.pdf (in Ukrainian)

Bibliography

Journal articles

1. Batyrgharejeva V. S. 'Modernizacija kryminaljno-pravovoji okhorony informacijnogho prostoru Ukrajiny' [Modernization of criminal-legal protection of the information space of Ukraine] (2022) 43 Pytannja borotjby zi zlochynnistju – Issues of crime prevention 11–23 (in Ukrainian).
2. Vorozhbit-Ghorbatjuk V. V. 'Realizacija prava na osvitu na tymchasovo okupovanykh terytorijakh Ukrajiny: ghlybynni vyklyky' [Realization of the right to education at the TOT of Ukraine: deep challenges] (2023) 45 Pytannja borotjby zi zlochynnistju – Issues of crime prevention 24–34 (in Ukrainian).
3. Netesa N. V. 'Vprovadzhennja standartiv osvity krajiny-aghresora jak forma kryminaljno protypravnogho osvitjansjkogho kolaboracionizmu: problemni aspekty tlumachennja ta pravozastosuvannja' [Implementation of education standards of the aggressor country as a form of criminally illegal educational collaboration: problematic aspects of interpretation and law enforcement.] (2022) 44 Pytannja borotjby zi zlochynnistju – Issues of crime prevention 76–81 (in Ukrainian).

Theses of the dissertation

4. Karchevsjkyj M. V. 'Kryminaljno-pravova okhorona informacijnoji bezpeky Ukrajiny' [Criminal protection of information security of Ukraine] (avtoref. dys. doct. juryd. nauk. Nacionaljna akademija vnutrishnikh sprav, 2013) 36 (in Ukrainian).
5. Savinova N. A. 'Kryminaljno-pravova polityka zabezpechennja informacijnogho suspiljstva v Ukrajini' [Criminal-law policy of the support of information society in Ukraine] (avtoref. dys. doct. yuryd. nauk. Ljvivsjkyj derzhavnyj universy'tet vnutrishnix sprav, 2013) 40 (in Ukrainian).
6. Conference papers
7. Landina A. V. 'Kryminaljno-pravove zabezpechennja informacijnoji bezpeky v Ukrajini' [Criminal-law provision of information security in Ukraine] *Aktualjni problemy kryminaljnogho prava, procesu, kryminalistyky ta operatyvno-rozshukovoji dijaljnosti: tezy Vseukrajinsjkoji naukovo-praktychnoji konferenciji* (Khmeljnycjkyj, 3 bereznja 2017 r.) 277–280 (in Ukrainian).

Пащенко О. О.

Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки нормами розділу I Особливої частини КК України.

У статті розглянуто кримінально-правову охорону інформаційної безпеки, що здійснюється за допомогою норм розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України. Це зроблено з метою з'ясування того, які кримінально-правові норми, що містяться в цьому розділі, спрямовані на захист такого об'єкта, як інформаційна безпека, а також для здійснення класифікації цих норм.

Акцентується увага на тому, що інформаційна безпека – один із видів безпеки, що охороняються нормами Особливої частини Кримінального кодексу України. При цьому останній не містить окремого розділу, присвяченого охороні цього виду безпеки, що зумовлює висновок, що інформаційна безпека не охороняється Кримінальним кодексом України на рівні родового об'єкта.

Зазначено, що кримінально-правові норми, які захищають інформаційну безпеку, розташовано законодавцем у багатьох розділах Особливої частини КК. Не є виключенням і розділ I «Злочини проти основ національної безпеки України». У цьому розділі містяться суспільно небезпечні посягання, вчинення яких ставить під загрозу існування Української держави як гаранта захисту прав і свобод громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Деякі з них вчиняються у такій сфері безпеки, як інформаційна. При цьому сфери національної безпеки є найрізноманітнішими. В диспозиції ст. 111 КК йдеться про державну, економічну та інформаційну безпеку. Аналіз Особливої частини КК дозволяє виокремити принаймні такі види безпеки: екологічна, громадська, безпека виробництва, безпека руху та експлуатації транспорту, безпека державної таємниці та безпека людства.

Зроблено висновок, що серед кримінально-правових норм, що містяться в розділі I Особливої частини КК, на захист такого об'єкта, як інформаційна безпека спрямовані: ч. 2 ст. 109 КК, ст. 110 КК, ст. 111 КК, частини 1, 3, 5, 6 ст. 111^1 КК, ст. 114 КК, ст. 114^2 КК.

Пропонується така класифікація злочинів проти інформаційної безпеки, передбачених розділом I Особливої частини КК: 1) злочини, в яких інформаційна безпека виступає як основний безпосередній об'єкт, 2) злочини, в яких інформаційна безпека виступає як додатковий факультативний об'єкт.

Ключові слова: *кримінальне право, Особлива частина Кримінального кодексу України, національна безпека, основи національної безпеки України, інформаційна безпека.*

Pashchenko O. O.

Criminal law protection of information security by the norms of Section I of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine

In the article it is considered the criminal law protection of information security, which is carried out with the help of the norms of Section I of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine. This is done in order to clarify which criminal law norms contained in this section are aimed at protecting such an object as information security, as well as to carry out the classification of these norms.

Attention is focused on the fact that information security is one of the types of security protected by the norms of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine. At the same time, the Code does not contain a separate section dedicated to the protection of this type of security, which leads to the conclusion that information security is not protected by the Criminal Code of Ukraine at the level of a generic object.

It is noted that criminal law norms that protect information security are located by the legislator in a lot of sections of the Special Part of the Criminal Code. Section I «Crimes against the foundations of national security of Ukraine» is no exception. This section contains socially dangerous encroachments, the commission of which endangers the existence of the Ukrainian state as a guarantor of the protection of the rights and freedoms of Ukrainian citizens, foreigners and stateless persons. Some of them are committed in the field of information security. At the same time, the spheres of national security are very diverse. At the disposal of Art. 111 of the Criminal Code deals with state, economic and information security. The analysis of the Special Part of the Criminal Procedure Code makes it possible to distinguish at least the following types of safety: environmental, public, occupational safety, traffic safety and safety of transport operations, safety of state secrets and safety of humanity.

It was concluded that among the criminal law norms contained in Section I of the Special Part of the Criminal Code the following are aimed at protecting such an object as information security: part 2 of Art. 109, Art. 110, Art. 111, parts 1, 3, 5, 6 of Art. 111^1, Art. 114, Art. 114^2.

The following classification of crimes against information security provided for by Section I of the Special Part of the Criminal Code is proposed: 1) crimes in which information security acts as the main direct object, 2) crimes in which information security acts as an additional optional object.

Keywords: *criminal law, Special part of the Criminal Code of Ukraine, national security, fundamentals of national security of Ukraine, information security.*

Стаття надійшла до редакції:15.03.2024 р.
Прийнята до друку: 20.04.2024 р.